

Vincent d'Indy

In memoriam

Senyors, Senyors:

En la proximitat del
cap d'any de la mort de l'il-
lustre mestre de la Música,
Vincent d'Indy, el més
modest dels seus deixebles
ha volgut accomplir ^{co} que
considera ~~un~~ un deure sa-
grat celebrant el present
acte a la seva memòria.
Acte del tot desproporcionat

a la ~~seua~~ grandesa d'a- (2
quella figura,
més redimida la seva defi-
ciència pels sentiments d'afec-
te, de veneració, de gratitud,
que haliten i halitaran men-
tres visqui en el meu cor enyo-
radis del mestre.

Afegiré tot seguit que
si l'acte ^{resulta} ~~seu~~ ^{necessàriament} petit pel que es
refereix a la meua aportació
personal, en canvi ha trobat
el marc que més hauria pla-
gut al gran home homenat-
jat. Car, Vincent d'Indy
tingué conjuntament amb
la seva vocació d'artista
creador, la vocació d'educa-

der musical i, de fet, pas (3
sà una bona part de la se-
va vida, com diré tot se-
quit amb més detall, ~~asse-~~
nyant, orientant, estimu-
lant; amant la joventut
estudiosa.

Certament, en ~~veient~~
el recés ~~en~~ ~~l'Institut~~ de l'Insti-
tut de Cultura ell s'hi
hauria trobat com a casa
pròpia, en un centre d'acti-
vitats en perfecta consonància
per l'esperit que l'informa ~~amb~~ l'institució que
ell mateix va crear, en
l'ambient sanitari i estimu-
lant ^{ben semblant al} que ell preferia, quan

la veu imperativa del (4)
deure l'arrencava cada any,
en arribar la tardor, de la
contemplació, adès de les mun-
tanyes de les Cèvennes, coro-
nades de boires, adès de la
lluminosa blavor medite-
rrània.

Precisament, quan
vingué per última vegada
a Barcelona, ara han com-
pletat els dos anys, cridat
pel mestre Pau Casals per a
posar-se al davant de la
seua orquestra i celebrar un
concert d'obres seves, entre

elles la primera audició (5
a casa nostra de l'excel·la
Segona Simfonia; jo havia
pensat amb quant d'inte
rès faria una visita al 'In
stitut de Cultura. Mes, en
considerar el pes feixug dels
assaigs d'una sèrie d'obres
no gens planes, atinent
la seva edat avançada,
no vaig gosar contribuir
a causar-li una fatiga
més, i a ningú no vaig
comunicar el meu pensa
ment.

Mestre D'Indy no vi-

sitarà en vida l'Institut, 6
mes, si ens adellem del seu
esperit, tindrem la sensa-
ció de la seva presència en-
tre nosaltres.

No he de revelar al
meu auditori la personalitat
i la significació de Vincent
d'Indy, car es tracta d'un
vell amic de la nostra ciu-
tat. Vingué per primera ve-
gada a Barcelona l'any
1895, cridat per la Societat
Catalana de Concerts; els
seus concerts històrics celebrats
sota la seva direcció en el des-
anaregut Teatre Liric, foren

un acontereixement sensa- (7
cional. En el darrer de la
sèrie donà a conèixer la seva
Sinfonia sobre un tema
montanyenc, que obria al
bon públic barceloní perspec-
tives insospitades d'un
art novíssim pleteric de
color i de vigoria. Recor-
dem que la mateixa Sin-
fonia ens aparegué auriola-
da d'una joventut peren-
nal en dirigir-la el nostre
Casals la primavera passa-
da en pietosa recordança
del seu autor traspassat de
poc.

Entre aquella prime^{ra} visita, del 1895, i la
darrera, del 1930, que he re-
cordat suara, s'escalonen
altres vingudes no menys
memorables, que no detallo,
sement allargar-me massa.

D'Indy guardava un
record gratíssim de la nostra
terra, especialment de la vegada
que feia la seva coneixença.
En la nostra primera entre-
vista, quan vaig anar a
Paris per a continuar els
meus estudis musicals a la
Schola Cantorum, deu anys
després dels concerts històrics,

al punt vaig entendre (9
que els catalans serien un
lloc de predilecció en el cor
del mestre. Un pregunta
amb un interès i un afecte
ben visibles pels nostres ar-
tistes i les nostres obres,
especialment pel mestre Mi-
colau, l'autor de La Mort
de l'Escolà^{chor}, que era llavors
popular a la Schola Cantor-
um; i pel mestre Millet
i el seu Orfeó, «aquella
corporació poderosa per la
Fe i l'Amor». I recorda-
va aquell públic ^{del Teatre Lìric,} alteradat

i intel·ligent com cap altre 10
públic ; i considerava un
dels triomfs més ^{esclatants} ~~convulsius~~
~~de~~ de la seva carrera ar-
tística el de la Sinfonia so-
bre un tema montanyenc,
a Barcelona, fent esment
de l'interpretació magis-
tral del pianista d'aquella
soleninitat, mestre Joan Bap-
tista Pellicer, de bona memò-
ria.

D'Indy, qui acollia
sempre de grat a l'estudiant
que arribava a la seva porta
desitjós de treballar seriosa-
ment, tenia un urot espe-

cialment afectuós quan el 11
non vingué era català. «A-
quests catalans!» deia, mitj-
sorrent, breu exclamació
que li valia ~~els~~ més elocuent
discurs de recepció.

Déu que el llevat
català no hi mancà mai
entre la concurrència co-
munitat de la Schola, comp-
tant-s'hi no solament els
deixebles, més també els pro-
fessors catalans. Allevint hi
havia exercit l'ensenyament
del piano, deixant entre els
deixebles i els amics un re-
cord inextinguible; després

li ensenya també el pia- (12
no en Joaquim Nin, no pri-
vant-li l'haver nascut a La
Havana^{el} fer professió de ca-
talà. Ja fa anys que li
ensenya l'harmonia mon-
antic amic i company Jo-
sep Civil, músic de mèrits
positius, prototipus de l'ho-
me adicte a un ideal i a una
institució; abans per D'En-
dy i la Schola, pot dir-se
que realitzà el viatge de Bar-
celona a Paris per petites
etapes demanant caritat;
arribat a la Schola no se
n'és mogut mai més. D'Endy

admirava en ell, ultra les (13
dotes artístiques, l'impertorbable
~~tenacitat~~
~~fermeza~~ de son esperit directiu.
D'altres catalans parlaria
encara amb complaença,
però ~~no~~^{es} és precis fer via a-
vant.

X La Schola Cantorum
fou fundada l'any 1896 con-
juntament per Charles Bor-
des, el director dels cantors
de Saint Gervais, el gran mes-
tre de l'òrgue Alexandre
Guilmant i Vincent d'Indy.
En els seus començos era una
modesta « Escola de Cant li-
túrgic i de Música religiosa

i clàssica »; l'any 1900 (14) fou notablement engrandida, transformant-se en Conservatori lliure que comprenia totes les disciplines musicals i present tot seguit una gran volada.

Quatre anys després D' Indy era anomenat únic director de l' Institut. Des de l'any 1897 fins a la seva mort li ensenyà el Curs de Musical Composició, adoptant un mètode històric, no practical fins aleshores, amb una solidesa de coneixements i de principis, amb una convicció

i una autoritat que for- (15)
caren l'admiració òdhuc d'a-
quells que discutien la perso-
nalitat del mestre.

Vincent d'Indy sen-
tia un legítim orgull d'exer-
cir el professorat. Si en totes
les seves activitats era un
batió exemplar, la seva exem-
plaritat era més manifesta
encara quan hom el veia
arribar a la Schola, els ma-
tins puntualment a les nou,
portant sota el braç la « ser-
viette » plena de papiers: els
seus apunts del curs i els tre-
balls dels deixebles. La glòria

la més llegitima que el cir- (16
cundava no el privava d'a-
complir cada dia amb una
naturalitat, que dissimulava
la seva perseverant abnegació,
la tasca docent que s' havia
imposat. Entretant, més enllà
de l' àmbit de la Schola, el
meistre triomfava amb les seves
obres: les simfonies, les sonates,
les composicions «da camera»; la
trilogia schilleriana Wallen-
stein, el poema, també schil-
leria Le chant de la Cloche,
els drames lírics Fervaal, L'é-
tranger, La légende de Saint
Christophe; les variacions sim-
fòniques Ortar; el poema sim-

font Souvenirs, clau i com (17
plement de l'obra de joventut
per piano Le poème des mon-
tagues ; el Jour d'été à la
montagne, cal·lificada per
Guy Ropartz ~~de~~ « una de les
pàgines més fermoses de tota
la música. »

No em puc sotraure
al plaer de reproduir del nú-
mero de gener d'enquany de
Revista Musical Catalana con-
sagrat a la memòria de Vin-
cent d'Indy, uns paragrafs
de Francesc Ribera Martí, di-
lecte deixeble meu qui, a ins-

Fàncies meves anà un dia (18)
a pesar-se sota el més alt
mestratge del venerable artis-
ta. La evocació de Ribá refres-
ca els meus propis records
ja més llunyans:

« La classe de Composi-
ció de la Schola Cantorum
no era — encara que molts ho
preguessin per haver-ho sentit
dir a persones mal informa-
des — un curs d' anatomia
musical i menys encara un
fímelre laboratori de dissecció
de sonates, simfonies i fugues.
L'estudi minuciós de l'estruc-
tura d' un motet, d' una fuga
o d' una sonata no era conside-

rat com un fi, sinó com un (19
mitjà d'arribar a la perfecta
comprensió d'una obra artísti-
ca; les obres catedral de les di-
verses èpoques de la música, des
del cant gregorià fins al dra-
ma musical de Wagner, eren
estudiades des del triple punt
de vista històric, estètic i d'a-
plicació pràctica.

» Quina fe, quin fervor
comunicatiu el de Vincent d'In-
dy estudiant l'estructura i
pesant de manifest la bellesa
d'una melodia gregoriana, la
magnificència arquitectònica i la
mixange expressiva d'un motet

de Palestrina o de Victoria! (20

» Els que han tingut la sort de seguir el Cours de Composició no oblidaran mai la profunda expressivitat de les Sonates de Beethoven interpretades per D' Indy d'una manera vivent, amb expressió palpitant, d'una intensitat poc freqüent fins en els més grans pianistes.

» El Cours de Composició era avans que tot una escola d'educació espiritual perquè, a més de l'ensenyament tècnic completíssim que D' Indy donava als seus deixebles, la seva preocupació constant era desvet-

llar en llurs cors sentiments (21
d'admiració, d'amor i entu-
siasme per les altes manifesta-
cions de l'esperit humà.

» Bellíssim exemple
ens donava el Mestre expli-
cant el Curs de Composició, a
una edat molt avançada, amb
el mateix entusiasme amb què
ho devia fer en la seva joventut.
i Com li era plaent mos-
trar als seus deixebles la bellesa
d'una obra musical executada
al piano — després d'un anàlisi
detallat i penetrant de la seva
estructura — amb la més pura
emoció i fervent entusiasme! »

X

Mis D'Indy no es limi- (22
tava a les tasques del seu Curs de
Composició. Ell intervenia en tota
la organització i l'engranatge
d'aquella complicada màqui-
na que és la Schola Cantorum.
Tots els estudiants, del primer
a l'últim, li eren coneguts,
i de cada un d'ells redacta-
va minuciosament la fitxa.
En arribar el mes de maig, pre-
sidia tots, absolutament tots,
els exàmens dels alumnes de la
setantena de professors que cons-
titueixen el personal docent de la
Schola. Tasca verament esgota-
dora.

Aquella intervenció seva,

constant, persistent, obeïa (23
al mateix altíssim ideal
que presidia el Curs de Composi-
ció. En totes les assignatures
musicals, he i insistint en la
necessitat dels estudis tècnics
duts a cap amb l'escrip-
tositat més ~~gran~~ extrema,
creia no obstant que aquesta
formació primera era precis
completar-la, ennobli-

la, en un pla superior d'edu- (94)
cació, « Car-deia, - llà on aca-
ba l'ofici, l'art comença ».

En aquest punt en serà per-
mès ~~representar~~^{traduir} alguns passat-
ges del seu discurs d'inauguració de la nova Escola Can-
torum, l'any 1900, publicada
en un follet titolat: « Une
Ecole de Musique répondant
aux besoins modernes ». És
un programa d'alta pedago-
gia que tot instructor devia
 llegir i meditar:

« Llà on acaba l'ofici,
l'art comença. I serà llavors
que la tasca dels professors

no consistirà ja en formar (25
lar la destresa dels dits, de la
laringe, de l'escriptura dels di-
xebles ~~en l'ensenyament~~
(fent familiar ~~amb~~ amb l'in-
strument de treball que deu-
ran manejar, sinó en formar
llur esperit, ~~amb~~ intel·ligèn-
cia, el cor, a fi que el dit
instrument sigui empleat per
una labor sanitària i enlaira-
da i que l'ofici après pugui
així contribuir a la grandesa
i al desenvolupament de l'art
musical. No ens enganyem,
estimats amics, ço que devem
buscar en els nostres treballs d'art

no és el quany ... no és [26
tan sols la glòria personal,
resultat efímer i sense cap a-
bast ; no, , devem apuntar
més alt , devem veure més
lluny : la verdadera fina-
litat de l'art és enreujar,
és elevar gradualment l'espe-
rit de l'humanitat , en una
paraula , és servir , en el
sentit del sublim dienem
que Wagner posa en lloc
de Kundry penedida en el
tercer acte de Parsifal.

» I jo no crec que exis-
teixi al món una missió més
bella, més gran, més conforta-

dora, que la de l'artista (27
comprement d'aquesta mane-
ra el paper que està cridat
a representar aci baix. »

El diuen de Kindry,
D'Indy havia de proclamar-
lo també musicalment. La
tesi del seu famós discurs inau-
gural era la raó d'èsser del
~~the~~ drama líric L'Etranger,
i en les paraules del simbòlic
personatge gravava la sentèn-
cia a la qual ajustava el seu
procedir : « Ajudar els altres,
servir els altres : heus aquí la
meua sola joia, heus aquí el
meu únic pensament. »

L'alta pedagogia de (28
Vincent d'Indy té una explica-
ció suprema: la il·luminació
que ve de dalt. Escoltarem una
vegada més les paraules del Mes-
tre, fusionant la terminació
del discurs esmentat i la d'un
dels capítols introductoris del pri-
mer volum publicat del Cours de
Composition, titolat « L'obra d'art
i l'artista ». Aquest passatge
ha estat reproduït moltes vega-
des, però és la primera que es
fa sentir en aquest Institut.
Ell, més que tota disquisició
per compte propi, clourà ade-
cuadament aquest ^{breu} Parlament

commemoratiu del que (29
foi mon ~~voluntat~~ ^{voluntat} ~~admirat~~ ^{admirat} Mestre.
~~XXXXXXXXXXXX~~

« Recordem ^{«esciu,-} una de les
admirables antifones del Dijous
Sant, la qual resumeix en al-
guns mots totes les qualitats
que l'artista deu posseir per or-
namantar la seva ànima, per
tal de passar sense defalliment
enmig de les dificultats de la
seva carrera. Heus aquí el text:

Maneant in valis Fides, Spes, Caritas,
Tria haec: major autem horum est Ca-
ritas.

« Que la Fe, l'Esperança i la Caritat

la salut en vos altres ; però la 30
més gran d'aquestes tres virtuts
és la Caritat ».

» Aquestes tres virtuts que
el Catecisme anomena teològals,
també les podem anomenar ar-
tístiques, perquè si parlen de
Deu, per això mateix parlen
de l'Art, emanació divina.
Aquestes tres virtuts, nosaltres
devenem guardar-les curiosament
si tenim la ventura de posseir-
les, ^{(si no les posseïm,} i, ⁾ devenem cercar-les amb tot
el nostre esforç fins a adquirir-
les. ~~XXXXXX~~

» Si l'artista deu pos-
seir amb que tot la Fe, la fe en

Deu, la fe en la supremàcia (31
de la bellesa, la fe en l'Art,
car és la Fe qui l'incita a co-
neixer i, mitjançant aquest
coneixement, a elevar-se més
i més vers el seu terme, que
és Deu.

» Si, // l'artista deu
practicar l'Esperança, car ~~ve~~
l'artista digne d'aquest nom
no treballa per al present,
sinó en previsió del pervindre.

» Deixem-nos, en fi,
inflamar per l'Amor, pel gene-
rós amor de la bellesa, sense el
qual l'art no existeix, per la
sublim Caritat, la més gran de
les tres virtuts, inici terme final,

Tant de la lluita social com (32
de la lluita artística; car l'e-
goista que no treballa més
que per ell mateix està guire-
bé sempre exposat a veure la
seua obra estèril i, jo ho
dic amb tota seguretat, la
flama creadora no troba el
seu aliment veritable més que
en l'amor i en l'entusiasme
fervent per la bellesa, la veri-
tat i l'ideal pur.

» ~~El~~^{Amor} és, doncs, la
finalitat de l'artista, ~~que~~^{ja que} l'i-
nic principi de tota creació és
el gran, el diví, el caritatiu
Amor. »

Convi dir encara dos mots
 explicatius del present progra-
 ma. No essent possible donar en
 una sola sessió una idea fins
 a cert punt completa de la
 producció per piano sol de Vin-
 cent d' Indy, he escollit els
 dos punts extrems de la seva
 trajectòria: la Sonata en do
 major, op. 9, que és un dels
 seus primers assaigs en la for-
 ma clàssica tradicional, i el
Temà variat, Fuga i Canció,
 op. 85, obra escrita als setan-
 ta cinc anys. Entre l'una i l'altra

hi senen calenda: el Poema (34
de les Muntanyes, op. 15; les
Quatre Passes, op. 16; els tres val-
sos Helvelia, op. 17; el Nocturn,
op. 26; la Promenade, op. 27; la
Achmanniana, op. 30; els Qua-
dres de viatge, op. 33; les Tretze
Passes breus, op. 68; les Dotze
Petites Passes fàcils, op. 69; ^{els Dotze Cants} ~~les~~
de Ferrer, op. 73, a 4 mans; les
Vint-i-quatre Passes «pour les en-
fants de tout âge», op. 74. I
encara segueix una darrera obra:
els Contes de Fades, op. 86. I, do-
minant^{les} totes, ~~aquelles~~ ~~altres~~ la
Sonata en mi menor, op. 63, una
de les obres més profundes de D'In-
dy. Aquesta Sonata, d mateix

que el tema varia, Tuga i 35
Tango està dedicada a la gran
intèrpret de D' Indy, Blanca
Selva. Rebi l' eminent artista,
obligada a observar ^{un} ~~els~~ repis
que la té allunyada de les sa-
les de concert, el testimoni de
la meua admiració.

La Sonata en do major
pertany a aquella categoria d'o-
bres que D' Indy calificava de
«bons treballs de deixeble». En
els primers moviments l'autor
cerca encara un llenguatge propi;
hi han evidents reminiscències, per
exemple, de Weber en el primer
allegro, de Beethoven en l' andan-
te, que té una sincera emoció.
~~Al~~ Mes en el temps final ~~Al~~ ~~sinuosa~~

hi sentim ja ac-
cents ben personals, i tot ell (36
té quelcom d'imperatriu que fa
preveure el futur autor de
Wallenstein. És, en conjunt, u-
na obra lluminosa i optimista,
plena d'atractiu.

Els Set Cants de Ferrer
Venien a ésser uns croquis ~~de viatges~~
~~per~~ presos per l'autor en els seus
viatges, i reuneixen impressions
de les més variades latituds.
Els subtítols, de l'autor mateix,
indiquen les seves intencions
descriptives i pintoresques, ad-
hoc ^{per moments} ~~per moments~~ ~~per moments~~ ~~per moments~~ ~~per moments~~
~~per moments~~ francament humorístiques.

El tema variat, Fuga i
Cançó és una obra de maduresa,

nestrivola en la forma, que (37)
ofereix un renovellament de la
tradició, rica i variada en el
detall de l'escriptura. La se-
va inspiració i el seu caràcter
són allhora reflexius i expan-
sius, retinguts i esbuclicants,
sempre grans, sempre nobles.

Vincent D'Indy realitza
sempre ell mateix la reducció
per piano a 4 mans de les se-
ves obres d'orquestra i « da
camera ». Fals reduccions ofe-
reixen, doncs, totes les garanties
de fidelitat. Com a mostra
d'aquesta labor pacient del com-
positor terminarem aquesta ses-
sió amb el final del Concert

op. 89, que data del 1927. (38

El susdit Concert és una obra
rebel·lerta de joia i sanitat. En
el final, l'autor hi ha imprès,
com ho fa constar expressament,
el caràcter de ronda francesa.

Com ho feia Debussy en les se-
ves últimes obres, Lamie D'In-
dy hauria pogut signar les
seves pròpies amb el seu nom
seguit del cal·lificatiu « mu-
sic français » Car, fou certament
un músic amb les característiques
de la seva raça. Més, podem afir-
mar que la seva obra traspassa
les fronteres de la dolça França
i és una aportació magnífica
al patrimoni universal de la
música.

